

Ryhmäyttävä vanhempainiltamalli

”Vanhemmat kulttuurien sillanrakentajina” – VARSİ -projektin malli Suomen Vanhempainliitto

Tämä malli on syntynyt käytännön kokeilun kautta. Mallin avulla pyritään antamaan alkusysäys kodin ja koulun avoimeen ja luottamukselliseen yhteistyöhön, luokan Me-hengen kehittymiseen sekä lasten koulukäynnin sujuvuuteen. On tärkeää, että vanhemmat, lastensa koulunkäynnin alusta lähtien ja hyvässä ilmapiirissä pääsisivät tutustumaan toisiinsa ja kokisivat perheensä tervetulleiksi kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Malli tuottaa parhaiten tuloksia kun sitä toteutetaan heti syyslukukauden alkuvaiheessa ja erityisesti alakoulun ekaluokkalaisten vanhemmille. Parhaimmassa tapauksessa lapset jatkavat opiskeluaan samojen luokkakavereiden kanssa kuusi tai jopa yhdeksän vuotta.

Koska ekaluokkalaisten vanhemmille yleensä annetaan myös informaatiota koulunkäynnin käytänteistä, ehdotamme erilaisia vaihtoehtoja:

1. Ohjelmarungon alkuun sisällytetään noin puolen tunnin informatiivinen osio. Silloin illan kesto olisi noin kaksi tuntia.
2. Järjestetään kaksi eri vanhempainiltaa, kummatkin syksyn alussa. Opettaja voi itse valita, että pitääkö hän ryhmäyttävän vanhempainillan lisäksi erillisen informaatiopainotteisen vanhempainillan ennen tai jälkeen ryhmäyttävää vanhempainiltaa.

VARSI -projektilla on kokemusta molemmista vaihtoehtoista. Suosittelemme ryhmäyttävän vanhempainillan järjestämistä heti syyslukukauden alussa ennen informatiivista vanhempainiltaa.

3. Informaation antaminen pelkästään kirjallisessa muodossa.

Vanhempainillan valmistamiseen ja toteuttamiseen tarvitaan kaksi henkilöä. Opettaja voi oman valintansa mukaan ottaa avukseen toisen opettajan, opetusharjoittelijan, koulunkäynnin-avustajan tai vanhempainyhdistyksen aktiivijäsen.

Tavoite

1. Luoda lämminhenkinen ja miellyttävä yhteinen tapaaminen, jossa mukana ovat luokan oppilaiden vanhemmat, opettaja ja vanhempainyhdistyksen edustaja/edustaja.
2. Saada aikaiseksi yhteishenkeä nostattava ja osallistava ilmapiiri, josta syntyisi vanhempien halukkuus olla aktiivisesti mukana kodin ja koulun välisessä yhteistyössä sekä muodostaa omalle luokalle vanhempainiimi/-toimikunta.
3. Tehdä aloite omalla luokalla järjestettävälle tukiperhetoiminnalle sellaisille maahanmuuttajaperheille, jotka tarvitsevat rinnalla kulkemista ja eivät ole vielä integroituneet suomalaiseen koulujärjestelmään ja yhteiskuntaan.

Verkostoitumalla vanhemmat pystyvät luomaan hyvän pohjan lasten hyvinvoinnille sekä tukemaan opettajan työtä.

Illan rakenne (1,5 - 2 tuntia) → ajat ovat suuntaa antavia riippuen osallistujamäärästä

- 1) Saapuminen ja alkuorientoituminen (noin 10 min.)
- 2) Tervetuliaissanat (noin 5 min.)
- 3) Vanhempien ja oppilaiden esitteleminen (noin 5 min.)
- 4) *Mahdollinen opettajan informatiivinen puheenvuoro* (noin 30 min.)
- 5) ”Jään rikkominen” yhdistävien tekijöiden kautta (noin 5 min.)
- 6) Pienryhmiin jakautuminen (noin 10 min.)
- 7) Ensimmäinen pienryhmätehtävä (noin 10 min.)
- 8) Uusi pienryhmäjako (noin 5 min.)
- 9) Toinen pienryhmätehtävä (noin 15 min.)
- 10) Yhteinen purkutyö (noin 10 min.)
- 11) Ajatuksia jatkolle (noin 15 min.)

Suunnittelun merkitys

Hyvin suunniteltu vanhempainilta (erityisesti luokan ensimmäinen vanhempainilta) luo avoimen ja luottamuksellisen pohjan koulun ja kodin keskinäiselle yhteistyölle sekä perheiden verkostoitumiselle, varsinkin kun suunnittelua tehdään yhteisvoimin opettajan ja vanhempainyhdistyksen kesken.

On tarpeellista, että opettaja ja hänen parinsa hyvissä ajoin suunnittelevat illan ohjelman ja tekevät työnjaon.

ETUKÄTEISVALMISTELUT

Viikkoa tai pari viikkoa ennen tilaisuutta:

1. Opettaja pyytää luokan oppilaita piirtämään kuvan omasta perheestään. Nimet piirustuksiin kirjoitetaan kuvan kääntöpuolelle, pienikokoisilla kirjaimilla, jolloin vanhempien ei ole niin helppo tunnistaa oman lapsensa piirustusta.
2. Opettaja ottaa luokan jokaisesta oppilaasta kuvan tai käyttää luokkakuvaa. Tarkoitus on esitellä oppilaat yksitellen valkokankaalla tai älytaululla vanhempainillassa.

Lasten ja sisarusten hoito:

Tilaisuus on tarkoitettu vain vanhemmille, jolloin on hyvä huomioida lastenhoidon tarve ja tarvittaessa järjestää erillisessä tilassa lapsille omaa ohjattua toimintaa. Täten varmistetaan, että mahdollisimman moni vanhemmista pääsee mukaan ja lastenhoidosta ei muodostu estettä vanhempien osallistumiselle.

Tarjoilu:

Olisi hyvä järjestää kahvitusta ja tarjoilua, josta voi nauttia koko illan ajan. Vanhempainyhdistys voisi mahdollisuuksiensa mukaan järjestää tarjoilua ja näin toivottaa uudet vanhemmat tervetulleiksi uuteen kouluympäristöön sekä vanhempaintoimintaan.

Kokoontumistilan valinta ja järjestelyt:

Tarvitaan joko yksi iso tila (suurempi kuin tavallinen luokka), esimerkiksi osa koulun ruokalasta tai kaksi vierekkäistä luokkaa. Tilaa / tiloja jaetaan kolmeen osaan seuraavasti:

- **Tila A** → Suurehko tila, jossa tuolit ringissä, nurkassa pitkä pöytä, jossa lasten piirustukset sekä nimilaput. Tilaan jätetään liikkumisvaraa.
- **Tila B** → Pienryhmätyölle 4 – 6 hengen pöytiä, joiden ympärillä tuoleja. (nurkassa pieni välinepöytä)
- **Tila C** → Pitkä ja kapea pöytä tarjoilua (itsepalvelu) varten

Tarvikkeet ja materiaalit:

- Opasteet koulun ovelle ja käytäville (tarvittaessa)
- Nimilappuja (rintatarralappuja): Jokaista oppilasta kohti kaksi nimilappua (yksi äidille ja toinen isälle), joiden alanurkkaan valmiiksi kirjoitetaan lapsen nimi.
→ **Tarkempi selostus selviää alla olevassa ohjelmaosuudessa**
- Suostumuslappusia, joissa kysytään haluavatko vanhemmat antaa suostumuksensa yhteystietojensa jakamiseen vanhempaintiimin/-toimikunnan käyttöön. (liite 1.)
- Pienryhmäpöytiin tulevat kysymykset valmiiksi kirjoitettuina ja erikseen leikattuina (5 – 6 kpl / kysymys) (liite 2.)
- Kuvapostikortteja pienryhmäjakoja varten:
(kaksi samanlaista kuvakorttia/4 – 6 hengen ryhmälle)
→ **Tarkempi selostus selviää alla olevassa ohjelmaosuudessa**
- Väritarralappuja pienryhmäjakoja varten: (yksi väri/pienryhmä)
→ **Tarkempi selostus selviää alla olevassa ohjelmaosuudessa**
- Värillisiä paperisuikaleita ideavirtaa varten: (noin 5 x 21 cm)
→ **Tarkempi selostus selviää alla olevassa ohjelmaosuudessa**
- Tusseja
- Maalariteippirullia, 1 teippirulla/pienryhmä
- Fläppipaperia, (yksi paperi /pienryhmä):
jokaisen paperin päälle on valmiiksi piirretty mahdollisimman suuri ympyrä
→ **Tarkempi selostus selviää alla olevassa ohjelmaosuudessa**

HUOM! *Materiaalien ja tarvikkeiden hankinta ja muokkaaminen vaativat monelta osin paneutumista ja valmistelua hyvissä ajoin.*

VANHEMPAINILLAN OHJELMA

(yhteensä noin 1 tunti ja 30 minuuttia tai 2 tuntia jos ottaa mukaan informatiivisen puheenvuoron)

HUOM! → **ajat ovat suuntaa antavia riippuen osallistujamäärästä**

1) Saapuminen ja alkuorientoituminen (noin 10 min.)

Sitä mukaa kun vanhemmat saapuvat (**Tila A**) toivotaan heidät tervetulleiksi. Pyydetään, että he etsivät pöydälle levitettyjen piirustusten joukosta oman lapsensa piirustuksen. Vanhemmat saavat ottaa piirustukset itselleen.

Pöydän loppupäähän on laitettu rintatarralappuja, joissa on valmiiksi lasten nimet (2kpl./-lapsi). Vanhempia pyydetään kirjoittamaan oma nimensä lapun yläreunaan ja kiinnittämään lappu puseroonsa/paitaansa. Tämän jälkeen vanhemmat pyydetään istumaan rinkiin asetettuihin tuoleihin.

2) Tervetuliaissanat (noin 5 min.)

Opettajan ja vanhempainyhdistyksen edustajan/edustajien lyhyt esittäytyminen, jonka jälkeen pienellä alustuksella selvitetään, että illan luonne on toisenlainen kuin tavanomaisesti, hyvin interaktiivinen ja osallistava, joka sisältää vuorovaikutusta, paikasta toiseen liikkumista, puhumista, mielipiteiden esittämistä jne...

3) Vanhempien ja oppilaiden esitteleminen (noin 5 min.)

Opettaja esittelee luokan oppilaita yksitellen valkokankaalla (whitebordilla) ja jokaisen kohdalla esittää myös lapsen vanhempia vaikkapa pyytämällä heitä seisomaan.

4) ”Jään rikkominen” yhdistävien tekijöiden kautta (noin 5 min.)

Opettajan pieni tunnustelu: ”Kuinka hyvin tunnette toisenne?”, jonka jälkeen kaksi pientä havainnointidemonstraatiota ja hetki observointia:

- a. Pyydetään vanhempia, joilla on tyttö-lapsia luokassa seisomaan ja vanhemmat, joilla on poika-lapsia jäävät istumaan.
- b. Pyydetään vanhempia, joilla on 1-2 lasta perheessään seisomaan ja suurempien perheiden vanhemmat jäävät istumaan
- c. Pyydetään vanhempia nousemaan seisomaan, joilla on nyt ensimmäinen lapsi koulussa ja koulunkäyntiä kokeneet vanhemmat voivat jäädä istumaan

Mikäli käytettävissä olevan tilan suuruus sallii, voidaan demonstraatio toteuttaa pyytämällä vanhempia jakautumaan tilan eri puoliin.

5) Pienryhmiin jakautuminen (noin 10 min.)

Vanhemmat jaetaan 4 - 6 hengen pienryhmiin postikorttien avulla. Tavoitteena on, että pienryhmät muodostuisivat summittaisesti. Tila B -osassa olevien pöytien keskelle on jo etukäteen asetettu yksi postikortti/pöytä:

Esimerkki

Tilassa on viisi pöytää ja tarkoituksena on muodostaa viiden hengen ryhmiä. Pöydillä olevat postikortit kuvaavat esim. koira, kissa, pupua, kanaa ja oravaa. Jokaisesta pöydällä olevasta kuvasta on toinen samanlainen, joka on valmiiksi leikattu palapelin tavoin 5:n eri palaan.

Kaikki leikatut kuvat pistetään väärinpäin tila A:n lattian keskelle ja jokaista vanhempaa pyydetään valitsemaan yksi pala. Sen jälkeen heidän on etsittävä ja löydettävä muiden kädessä olevien kuvien joukosta omaan kuvaansa sopivat palat. Pienryhmät muodostuvat sen perusteella, keiden kuvapalaset muodostavat yhdessä yhden eheän kuvan. Kun ryhmän jäsenet ovat löytäneet toisensa, heitä pyydetään etsimään ryhmän samanlaisella postikortilla merkatun oma pöytä tila B:stä.

Tämän jälkeen heitä pyydetään ottamaan tarjoilupöydän antimista juomaa ja naposteltavaa, istumaan omien pöytiensä ääreen ja hetken vapaasti seurustelemaan.

Heille myös kerrotaan, että pöydän antimet ovat tarjolla koko illan ajan ja lautasia ja mukeja voi täyttää aina kun mieli tekee.

6) Ensimmäinen pienryhmätehtävä (noin 10 min.)

Pienen seurustelun jälkeen aloitetaan vapaa keskustelu pöytiin asetettujen kysymysten pohjalta. Kysymykset laitetaan pöydille aina yksi kerrallaan seuraavassa järjestyksessä:

- Onko hyvä luokkailmapiiri ja yhteishenki tärkeä ja miksi?
- Minkälainen rooli vanhemmilla voi olla hyvän luokkailmapiirin ja yhteishengen rakentamisessa?

Jos ryhmässä on vieraskielisiä vanhempia, pyritään keskustelemaan selkokielellä ja jos mahdollista käytetään koulun oman kielen opettajien apua. Näin he kokisivat itsensä joukkoon kuuluviksi ja lisäksi halukkuutta olla mukana.

7) Uusi pienryhmäjako (noin 5 min.)

Tehdään uusi pienryhmäjako seuraavasti: Aikaisemmin on jo valmiiksi laitettu jokaisen pöydän keskelle yksi värilappu vaikkapa kuvakortin alle (jokaiselle pöydälle eri väri).

Samalla kun ensimmäinen pienryhmäkeskustelu on meneillään, huomaamattomasti kiinnitetään jokaisen tuolin taakse yksi värilappu siten, että saman pöydän ääressä istuvat henkilöt saavat erivärisiä lappuja selkäänsä taakse.

Kun ensimmäinen ryhmätehtävä on valmis, pyydetään ihmisiä ottamaan tuolinsa taakse kiinnitetty värilappu ja havaitsemansa värin perusteella ryhmittäytytään uudelleen samanvärisiä lappuja saaneiden vanhempien kanssa ja hakeudutaan sellaisen pöydän ääreen, jonka keskellä on myös samanvärisen lappu. (esim. vihreät laput vihreän pöytään ääreen, keltaiset laput keltaisen pöydän ääreen jne...)

Tässä välissä voisi muistuttaa ihmisiä tarjoilupöydän antimista ja kehottaa heitä ottamaan lisää ja viemään mukansa uusiin ryhmätyöpöytiinsä.

8) Toinen pienryhmätehtävä (noin 15 min.)

Uusissa pienryhmissä käsitellään alla mainittu kysymys ”ideavirta”-menetelmällä. Ohjelman vetäjä: (opettaja / vanhempainyhdistyksen edustaja) alustaa tehtävän tarkoituksen ja etenemisprosessin kuvauksen selostamisella:

Tarkoitus: saada ideoita luokkakohtaisen vanhempaintoiminnan aktivoimiseen

Kysymys: *Mitä kaikkea luokkamme vanhemmat/perheet voi yhdessä tehdä ME-hengen vahvistamiseksi?*

Keskusteluprosessi:

- Jokainen ryhmä valitsee itselleen ns. sihteerin, raportoijan ja järjestäjän. Järjestäjä hakee sivupöydältä: paperilappunipun, tussin, maalariteippirullan ja yhden ison fläppipaperin.
- Ensin ideavirran (aivoriihen) muodossa heitetään vuorotellen ideoita (Pienryhmässä teippirulla siirtyy aina yhdeltä henkilöltä viereiselle henkilölle. Puheenvuoro on aina sillä, jolla on teippirulla kädessään.) **Ideoita ei tässä vaiheessa vielä analysoida eikä arvostella.** Ohjelman vetäjä joutuu välillä muistuttamaan, että **”tämän vaiheen tarkoitus on ainoastaan ideavirta-/aivoriihimenetelmällä saada mahdollisimman paljon ideoita. Keskustelulle on oma aikansa, joka tulee tämän jälkeen myöhemmin.”** Pienryhmän sihteeri kirjoittaa jokaisen idean erilliselle paperilapulle.
- Kun ohjelman vetäjä antaa luvan siirtytään keskustelemaan ideavirrassa syntyneistä ideoista, priorisoimaan niiden merkitystä ja sitten asetetaan ne fläppipaperille niin, että kaikkein tärkeimmät ideat kiinnitetään keskenmälle ja vähemmän tärkeät sivummalle. Jos tässä vaiheessa syntyy uusia ideoita, kirjataan ne myös.

9) Yhteinen purkutyö (noin 10 min.)

Pienryhmien järjestäjät kiinnittävät fläppipaperinsa seinään ja raportoijat esittävät vuorotellen ryhmätyönsä tulokset koko porukalle.

Tämän jälkeen käydään pieni tunnustelu- ja keskustelukierros.

Fläppipapereiden teksteistä syntyy toimintalista luokan ”vastuutiimin / vanhempaintiimin” (luokkatoimikunnan) työskentelylle.

10) Ajatuksia jatkolle (noin 15 min.)

1. Pienen yhteenvedon jälkeen pyritään muodostamaan (perustamaan) luokkakohtaisen vanhempain toiminnan ” vastuutiimi / vanhempain tiimi” (2 – 4 vanhempaa).

On erittäin tärkeää, että pyrittäisiin saamaan myös maahanmuuttajataustaisia vanhempia ”vastuutiimin / vanhempain tiimin” jäseniksi. Tätä varten on muistettava, että maahanmuuttajataustaisen vanhemman kutsuminen vastuutiimiin onnistuu parhaiten, kun jutellaan ja hänen kanssaan kasvotusten ja pyydetään häntä suoraan mukaan.

Vastuutiimin tarkoituksena on vaalia luokkakohtaisen vanhempain toiminnan aktiivisuutta, vireyttä ja jatkuvuutta sekä pohtia keinoja, joiden avulla voidaan tukea ME-hengen vahvistumista. Illan pienryhmätöiden tulokset luovat loistavan pohjan toiminnan aloittamiselle.

*Toiminnan käynnistämisen ja jatkamisen kannalta on erittäin tärkeää, että heti samana iltana nimetään vastuutiimille **vetäjä, joka toimii myös koolle kutsujana.***

2. Ehdotetaan ystäväperheteroimintaa ja pyritään saamaan vapaaehtoisia ystävä-/ tukiperheitä maahanmuuttajataustaisten perheiden tukemiseen ja heidän rinnalla kulkemiseen niin, että integroituminen suomalaiseen koulumaailmaan sujuisi paremmin.

Lopuksi jatkoyhteydenpitoa varten pyydetään vanhempia täyttämään suostumus- ja yhteystietolomakkeet ja varmistetaan, että kaikki yhteystiedot on merkitty paperille.

Liitteet:

- Liite 1 → Suostumus ja yhteystiedot
- Liite 2 → Pienryhmätehtävien kysymykset

SUOSTUMUS ja YHTEYSTIEDOT

Suostumme, että _____ koulun _____ luokan vanhempaintoiminnan vastuutiimi voi tarvittaessa käyttää yhteystietojamme yhteydenottoa varten. Yhteystietoja käytetään ainoastaan yhteydenottotarkoitukseen, eikä niitä välitetä eteenpäin muille.

Oppilaan nimi: _____

Äidin nimi: _____

Isän nimi: _____

Kotiosoite: _____

Muu mahdollinen osoite: _____
(esim. jos vanhemmat asuvat erillään)

Puhelinnumero: **äiti** _____

isä _____

sähköpostiosoite: **äiti** _____

isä _____

Allekirjoitus:

_____
oppilaan äiti

_____
oppilaan isä

Kopioikaa tätä arkkia tarpeellinen määrä ja leikatkaa kysymykset valmiiksi.

Kysymys 1

Onko hyvä luokkailmapiiri ja yhteishenki tärkeä ja miksi?

ENSIMMÄINEN PIENRYHMÄTEHTÄVÄ

Kysymys 2

Minkälainen rooli vanhemmilla voi olla hyvän luokkailmapiirin ja yhteishengen rakentamisessa?

ENSIMMÄINEN PIENRYHMÄTEHTÄVÄ

TOISEN PIENRYHMÄTEHTÄVÄN KYSYMYS

Mitä kaikkea luokkamme vanhemmat/perheet voivat yhdessä tehdä ME-hengen vahvistamiseksi?
